

TAÐ SKAL BERA TIL

BÆÐI Reagan og Thatcher høvdu øvundað okkum hesa skipan. Hetta vóru orðini hjá einum av tingmonnum fólkafloksins í sjónvarpinum sunnukvøldið. Við hesum sipaði hann til nýggja studningsbarn fólkafloksins, 12% arbeiðsgevarastudningin, sum hesin flokkur fekk við í borgarliga samgonguskjalið, sum tó varð av ongum. Í hvussu so er á hesum sinni. At fólkafloksmenn halda, at uppskot teirra um at allir arbeiðsgevarar skuldu fáa 12% afturgoldnar av útgeldnu lønunum í skattinum, er teirra sjónarmið. At seta hetta uppskot í samband við figgjarpolitikkin hjá so høgravendum politikarum sum Thatcher og Reagan er einki minni enn stór skomm, men sigur ikki so lítið um uppskotið og serstakliga fólkaflokkin heldur. Neyvan eru tað øll konservativ/borgarlig, sum fegnst um at fáa eina skipan, ið so viðgongd høgrafólk sum Thatcher og Reagan øvunda okkum. Hasi Breckanskliku orðini fella neyvan heldur í góða jørð hjá øllum fólkafloksfolki, Anfinni t.d.

FÓLKALFLOKSMENN siga, at teir eru teir einastu, sum hava nakran politikk. Og rætt hava teir, um orðið studningspolitikk verður sett í staðin. Teirra politikkur er umrøddu studnings-uppskot og so avtøka av Fiskavirking. Er hetta politikkur? Eitt uppskot, sum skal lata hvørjum út einasta arbeiðsgevara 12% av lønarútreiðslunum afturgoldnar úr landskassanum er ikki nøkur politisk loysn. Tvørturímóti er her bara talan um umfordeiling. Tú sigur so og so nógvum alment løntum flokum upp og forkemur nøkrum almennum tænastum og letur pengarnar tey fáa til lívsins upphald til allar arbeiðsgevararnar í landinum. Hetta siga teir er fyrri at lækka kostnaðarstöðið og fáa fleiri hendur í arbeiði. Hetta er tó ikki so. Tú hevur als onga trygd fyrri, at peningurin ikki fer til privatforbrúk hjá arbeiðsgevaranum, tí ongar treytir fylgja við. Virki, sum kanska ongan møguleika

hava at klára seg kortini æna so eitt sindur longri við hesum pengum. Men tú hevur onga sum helst trygd fyrri, at hesin studningur fær gongd á nakað vinnulív.

HITT uppskot fólkafloksins er avtøka av Fiskavirking. Um fólkafloksmenn halda, at slík avtøka fer at fáa gongd á arbeiðið á teimum 20 flakavirkjunum kring landið, so mugu teir trúgva um aftur. Vit halda ikki, at Fiskavirking er endaliga loysnin, men at fyrigykla sær, at meira virkseimi hevði verið kring landið, um Fiskavirking varð uppløyst, er heilt burturvíð. Summa summarnum hevur fólkaflokkurin als ongan politikk, tí uppskot floksins til tess at fáa vinnulívið í gongd, hava møguleika beinleiðis óvugta effekt. Tað verður ein nýggjur koddur hjá vinnulívinum.

TAÐ hvíli stór ábyrgd á teimum flokkum, sum nú eru farnir at royna at skipa nýtt landsstýri. Vit vita, at talan er um eina samanseting, sum kann tykjast mongum lógin. Hvussu skulu samband og javnaðarflokkur, sum so leingi hava verið "figgindar", nú bráðliga fáa eitt samstarv at virka? Hvussu kunnu javnaðarflokkur og verkamannafylking fáa nakað burtur úr einum samarbeiði, tá hesir flokkar í veruleikanum eru (hava verið) ringastu "figgindar". Og soleiðis kundi verið hildið fram. Vit eiga ikki at vera blind fyrri hesum sannroyndum. Spurningurin er tí: ber tað til at reka ein politik við hesum flokkum? Tað kann bert tíðin vísa. Nú teir borgarligu ikki so frægt sum kláraðu at liva upp til álít veljarans er einki annað at gera enn at royna aðrar møguleikar, tí eitt stýri skulu vit hava. Nýval eiga bert at vera ein síðsta loysn.

TAÐ er so vón okkara, at umrøddu flokkar, sum nú royna at skipa samgongu, kunnu semjast um ein politikk, sum fyrst og fremst kann fáa stabilitet í aftur og síðani fáa gongd á. Væl vitandi, at tað sær svart út, um vit eitt nú hava seinastu serfrøðingafregðingina í huga, so

mugu vit tvinga okkum til at siga: at tað skal bera til. Tað er so at royna at brúka tað besta frá øllum. Tað skal bara vera ein áheitan her á verkamannafylkingina um ikki at vera órealistisk. Men at hava bæði bein á jørðini. Tú fær einki samstarv at ganga við bert at langa út eftir øðrum og alla tíðina gera ultimativ krøv galdandi. Hetta eyðkendi fólkaflokkin og vónandi fer hetta ikki at eyðkenna nakran av flokkunum, sum nú samráðast.

UMFRAMT at fáa skil á her heima, so er neyðugt at vit nú beinanvegin leggja eina strategi til rættis móttvegis dønum. Her mugu vit finna eina javnvág, sum er rimulig og røtt. Vit hava ongan rætt til at geva dønum skyldina fyrri allar okkara vanlukkur, men vit hava so sannligu heldur ikki nakra orsök til at gerast undirbrotlig og leggja okkum á knæ fyrri dønum og góðtaka allar teirra dómar og avgerðir. Her er ikki talan um antin ella, um hvítt ella svart. Sum partur av einum ríkisfelagsskapi hava bæði føroyingar og danir ábyrgd og skyld í tí støðu, sum Føroyar eru í í dag. Tá vit hava sannað hetta mugu vit eisini royna at liva upp til tær avbjóðingar, sum ein ríkisfelagsskapur fevnir um. Eftir okkara tykki er tað ikki rætt at brúka eina sambandsloysn og enn minni eina tjóðveldis-loysn, sum hava við ávíkavist amtsstöðu og loysing við sær. Nýggja landsstýrið og danska stjórnin mugu til at gloyma tað, sum farið er og byrja heilt av nýggjum. Tað er meira enn nakrantíð neyðugt at báðir partar lurtu hvør eftir øðrum og royna at skilja hvør annan. Hetta er tað, sum ríkisfelagsskapurin eisini skal borga fyrri.

JAVNADARFLOKKURIN, sum hevur verið við til at gera flestu avtalur við danir, verður at sanna, at partar av hesum avtalum hava ikki verið so hepnir fyrri okkum, og í tilfelli fyrri eiga vit at endurskoða avtalurnar. Men mest umráðandi er, at vit - nú nýggjar avtalur skulu gerast millum eitt nýtt landsstýri og eina nýggja danska stjórn - leggja

agg-til síðis og fara til verka við opnum sinni. Føroyingar eiga at vita, at høvdu vit ikki gjørt avtalur við danir um endurfígging, so hevði støðan í landinum verið nógv meira katastrofal enn í dag. Tað er tí sera umráðandi, at vit eisini og ikki minst gera okkum greitt, hvat gott umrøddu avtalur hava havt við sær fyrri okkum. Hetta eiga at verða gjørt í sama andadrátti, sum vit og danir saman royna at broyta og betra um teir óhepnu partarnar av avtalunum. Her verður m.a. hugsað um renturnar vit skulu gjalda aftur av lánunum, ið vórðu tikin fyrri at bjarga bankunum.

NÚ ræður um at standa saman og brúka sunt skil. Flokkarnir í komandi samgongu mugu fara til Danmarkar við einum greiðum uppleggi og vísa, at tað tænar bæði Danmark og Føroyum at londini í felag taka skilagóðar avgerðir. Ein dansk stjórn má gera sær greitt, at Føroyar hava ikki brúk fyrri danskum skrivaborðsloysnum, sum verða kroystar niður yvir høvdið á okkum. Vit hava brúk fyrri, at tvey stýri seta seg saman og útgreina støðuna og síðani taka skilagóðar avgerðir. Ein høvudsfortreyt fyrri hesum er at danski forsætisráðharrin - eftir komandi fólkatingsval - kemur til Føroya at vitja. Tað skal við hesum vera áheitan okkara á komandi forsætisráðharran, hvat enn hann eitur, um at koma til Føroya í hesum árinum. Hann skal vera hjartaliga vælkominn.

Í blaðnum í dag skrivur John Smith annars grein, sum m.a. eisini er ætlað júst komandi danska forsætisráðharranum. Hon ger støðuna upp og vísir á, hvussu neyðugt tað er hjá bæði danskum og føroyskum politikarum og embætismonnum at meta støðuna í Føroyum út frá røttum fortreytum. Nógvar av "loysnunum", sum eru gjørdar hesi seinastu árin bera nedtutt bráð av, at tær eru gjørdar út frá heilt skeivum fortreytum. Tað er m.a. hesar fortreytir rithøvundin víðger í greinini.

SOSIALURIN

Kjartan D. Joensen, yvirtollari:

Rotta sjáldsom umborð á føroyskum skipum

Rotta varð funnin umborð á Smaragd herfyri, teir hava tó fingið ruddað hana út, sigur ein av manningini

Rotta umborð á føroyskum skipi í dag er sjáldsom. Herfyri frættist at landarar høvdu sæð rottu umborð á ísfiskatrolaranum Smaragd, meðan hann lá og landaði í Miðvági. Umborð á Smaragd verður vátað, at teir hava havt trupulleikar við rottu, men at hendan er útruddað nú.

Maðurin, ið skrivur rottu-sertifíkat, til føroysk skip sum vitja útlendskar havnir, eitur Kjartan D. Joensen og hann er yvirtollari í Havn. Eitt rottusertifíkat eiga at merkja at skipið er rottufritt.

- Rotta er sjáldsom umborð á føroyskum skipum. Vit geva heldur ikki rottu-

sertifíkat, skuldu vit sæð leivdir av rottu umborð á einum skipi, sigur Kjartan D. Joensen, yvirtollari á Tollbúðini í Havn.

- Verður rotta sædd umborð á skipi, so setir manningin seg vanliga í samband við kommununa, har skipið hoyrir heima og teir fáa síðan rottueitur umborð.

Tað kemur fyrri at teir seta seg í samband við okkum og tá eru vit sjálvsagt til hjálpar, sigur Kjartan D. Joensen.

- Bert einaferð tað eg veit um er komið fyrri, at neyðugt hevur verið at gassa eitt føroyskt skip, tí tað var fult av rottu. Tað var tá gøtutrolarin Logos hevði

verið í Maurentania og roynt. Komin heimaftur varð hann vístur frá bryggju í Fuglafirði, tí so nógv rotta var umborð. Hann lá úti á redini í Fuglafirði og danir komu til Føroya at gassa skipið. Í tilfelli arbeiði er neyðugt at taka alt fólk úr skipinum og skalka væl til, sigur Kjartan D. Joensen.

Trupulleikar við russum

- Russisk skip hava ofta tey finastu rottusertifíkatini, men hetta merkir ikki at ongin rotta er umborð, sertifíkatini eru ikki eftirfarandi.

- Herfyri varð neyðugt at vísa einum russiskum skipið burtur frá bryggju, tí so nógv rotta var umborð. Tað sama hendi fyrri einum trimum árum síðan á Miðvági, tá var eisini talan um ein russiskan trolara. Í sum-

mar góvu vit loyvi til at russiska skipið kundi sleppa at flyta frysta fiskin yvir í eitt annað skip í Nólsoyarfirði. Hetta gjørdur vit, tí russar flyta kolli fyrri kolli við hond á plattar og tá talan var um frysta vøru var ongin vandi fyrri at rotta skuldi finnast í henni, sigur Kjartan D. Joensen.

Kjartan sigur, at ikki er kravt at føroysk skip, sum bert fiska undir Føroyum skulu hava rottusertifíkat umborð, men í millumlandasigling er hetta neyðugt.

jústinus